

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Թր.

Վեցամսեայ 6 Թր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԱՆ

Երկու քիւր մեկ ծարով

Տարեկան . . . 14 Թր.

Վեցամսեայ . . . 7 Թր.

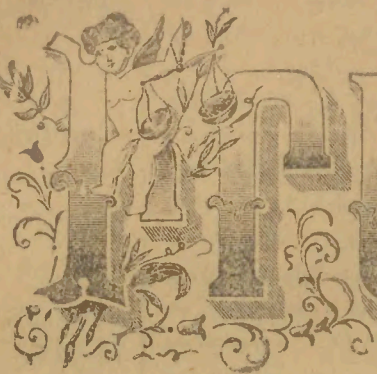
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօյա

Վեցամսեայ 1.50

ԿԱՆԻՒԿ

Ծանոցման օրը
20 սահման

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐ

ՀԱՍՅԷ

Redaction du journal

Le vœux

VARNA (Bulgaria)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

Иравунъ

ВАРНА

Գրութեանը եւ լին
արդի

Չը վճարող բաժանորդներու
թերթը Յունիս 30 ին պիտի դադարե-
ցնենք: Թող փութան վճարել:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՍՏԸ

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆԻ ԹԱՆԱԲԱՐՆԻ

Ա.Ռ.ՋԵԻ

(Շարունակելի նախորդ թիւէն)

Աւելորդ է կրկնել թէ ինչպատ
Հայոց գաղութական յանձնարու-
թիւններն իրական համակրութե-
նէ բխած չէին այլ Տէրութեանց ու-
մանց հակադրող շահերէն ու ոտ-
գութեանէն: Անգլիա որ ամենէն ա-
ւելի կը փափաքէր մեր խնդրոյն յա-
ջող կարգադրութեան, զի անագի-
տական ճարտարութեան շնորհիւ յա-
ջողի կը նկատէր. եւ մտադիր չէր
մեծ գոհողութիւններ յանձն առնել:
Ենթադրենք ասկայն Տէրութիւն մը ի-
րօք համակիր մեզի, ի վերայ այսը
ամենայնի պատճառ պիտի չունե-
նայինք անոր զինեալ աշակցութեա-
նը ապաւինած՝ միւլ յանգուցն ու
վտանգաւոր ձեռնարկներու: Պօքրնիւր
այնքան ուժով ու երկար ոգորեցան
Անգլիական բանակներուն հետ,
Գիւմրիս, Ֆրանսա եւ ուրիշ Տէրու-
թիւններ համակիր էին ակար բայց
արդար կողմին, բայց որովհետեւ
չէին կրնար հաւաքական միջաձե-
տութիւն մ'ընել. ոչ մէկը անանձին
յանձն առաւ Անգլիոյ հետ պատե-
րազմի բռնութիւն:

Արդի ժամանակաց ամենէն նշա-
նաւոր օրինակը այս անասկէտէն,
Յունաստանին է: Յոյները մասե-
րական եւ անստեղծական վերածնու-
թեան ջանքերու նուիրած էին իրենց
բոլոր ուշադրութիւնը կէս դարէ ի
վեր երբ, 1769 ին, իրենց այդ աշխա-
տանքը ողբալի կերպով ընդմիջուե-
ցաւ ապստամբութեան վաղաժամ
փորձով մը: Ռուսոյ կայսրուհին Կա-
տարինէ պատերազմ ունէր Օսմանց-
ւոց հետ, եւ Յոյք, վտանգիւղ կայ-
սրուհւոյն խոստանաց, ոտքի ելան:
Ասկայն ռուսական բանակներու եւ
նաւատորմներու տեղ քանի մը նաւեր
միայն եկան Յունաց օգնութեան, եւ
քիչ ատենէն լքանելով իրենց Յոյն
զինակիցները՝ քաշուեցան Ասիա, իսկ
Յոյները չարաչար ջախջախուեցան,
եւ բազում կոտորածներ տեղի ունե-
ցան: Երբ 1787 ին նորէն Ռուսիա
եւ Թուրքիա ելան ընդհարել, Յոյն-
ները վերստին փորձեցին իրենց ան-

կախութիւնը ձեռք բերել ու դարձ-
եալ ճնշուեցան: Ասոր վրայ զգա-
ցին իրենց ներքին ոյժերը աճեցը-
նելու պէտքը եւ մինչեւ 1821 ջա-
նացին իմացական եւ նախնական
զարգացմամբ պատրաստուիլ անկա-
խութեան ճիգին համար: Եւ այդ
խուսկանին մեծ յեղափոխական պո-
քարը վերական: Թէպէտ Անգլիացի,
Ֆրանսացի, Գերման բանաստեղծներ
զօրապետներ անհատապէս զնացին
իրենց ծառայութիւնը, մասնաւորապէս
յեղափոխական Յունաստանի ու
այսպէս ընկնով երախտագրութեան
պարտք մը հատուցանել կ'ուզէին ու-
նոր որ այնքան մեծ բանից ու
վեհ գործերու երկին ու եւրոպական
քաղաքակրթութեան դայիակն էր եւ-
զած անկայն եւ այնպէս Տէրութիւն-
ներն ձեռնպահ մնացին ինչպէս մը-
նացած էին կէս դարէ ի վեր ի
տեւ այս անհատապէս պայքարին:
Յունաստանի անձնուէր զուակնե-
րը տարիներով կոխը շարունակած
էին հիմնալի քաջութեամբ ու անձ-
նուիրութեամբ, ասկայն կրկին ու
կրկին զերկալիւ թուրք զօրութեան
ճնշուած յուսահատ էին եւ ուժա-
պառ, երբ հուսկ ուրեմն, 1827 ին
Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ռուսիա օգնու-
թեան եկան եւ Նափալիոյ վճռական
ճակատամարտի ջախջախեցին Թուրք
եւ եղիպատական հզօր նաւատորմը:
Անկէ քիչ ժամանակ վերջ՝ դարձեալ
հարկ եղաւ որ Ֆրանսա 14,000 զօր-
քով զօրավագ բլար Յունաստանի:
Պատմութիւնը այսպէս ցոյց տը-
ւած էր թէ ազգերու համակրու-
թիւնը, նոյն իսկ երբ շատ անկեղծ
ու զօրաւոր, կրնայ փոքրեակ տարի-
ներով վարանիլ կառավարական զին-
եալ արտայայտութեան փոխուելու:
Արեւմտեան Թուրքիոյ որ իր անբա-
ւական ուժերով յեղափոխութիւնը
նկու կելլէ ակնկալելով որ օտար-
ները վաղընդփոխ իրեն օգնութեան
հասնին, ինքզինքը չարաչար յու-
ստատուութեան եւ մեծամեծ վտանգե-
րու նշուակ կընէ. ինչպէս ըրաւ
զօրադրարար այնոց դառն փորձա-
տութիւններէ անխրատ մեր ազգը:
Մեր ազգին բոլոր ճանաչմանութիւն
մը չէր սակայն, եւ ոչ պարզ ան-
փորձութիւն մը, այլ աւելի մեծ յան-
ցանք մը: Հարկ է բոլոր ճշմար-
տութիւնը անվերապահօրէն երեւան
բերել, Անկախելի է մեր յեղափո-
խական շարժումը Յունականին բաղ-
դատել: Յոյները տեսնէին հաշիւով եւ
աճապարանքով ճամբայ ելան, սա-
կայն եւ այնպէս ոյժ մուծէին, տա-
րիններով կախ մղեցին Օսմանեան
զօրութեանց դէմ, բաւական պատկա-
ռելի նաւատորմներ յարգարեցին եւ

քանից յաղթեցին Թուրք ծովային
ուժերուն: Յունաց ցամաքային զօ-
րութիւնն ալ երբեմն կախեալ համե-
մատութիւններ տաւ: Քաջօրեմներս
10,000 է քաղկացած բանակով մը
յարձակեցաւ Բագրատի Փաշայի վը-
րայ: Երբ Բէշիա Փաշա 20,000 զօր-
քով Մեթոքի թերթը պաշարել
եկաւ, 5000 քաջ Յոյներէ կազմեալ
զօրութիւն մը կար բերդին պահա-
պան: Այո, Յունաց յեղափոխական
կուռ կոչուելու սրժանի պայքար
մէջ, երկարատեւ եւ քաջ ոգորում
մը իրենցմէ բազմապատիկ աւելի
զօրաց դէմ: Ասկայն եւ այնպէս եւ-
րոպական Տէրութիւնք երկար տա-
րիններ իսկ հանդիսատես եղան Յու-
նաց ընկճումներուն եւ վայրագ կո-
տորածներուն ի ձեռն: Օսմանց ու
Նոյնացի օրինակ մը կընծայէ Ա-
մերիկացոց յեղափոխութեան պատ-
մութիւնը: Ֆրանսա անկեղծօրէն կը
փափաքէր, թէ իր շահուն տեսա-
կեան եւ ազատական սկզբանց սի-
րով, օգնել Ամերիկայի, ասոր ան-
կախութեան պատերազմին ատեն ընդ-
դէմ Անգլիոյ, բայց կը վարանէր,
եւ սպասեց մինչեւ այն օր երբ
Սարիթոկայի ճակատամարտին մէջ
Ամերիկացիք հիմալի քաջութեամբ
յաղթեցին Անգլիացոց եւ Պուրկանի
բանակը անձնատուր ըլլալու հար-
կալիցին: Յայնժամ, եւ միայն
յայնժամ Ֆրանսա արեւ վարանք ի
բաց թօթափելով իր զինեալ աջը
կարկանդակ Միացեալ Նահանգաց:
Նոյն Ֆրանսան էր որ, նմանօրինակ
չարժաւորներով, թեր ելաւ Իտալա-
ցոց ընդդէմ Աւստրիոյ, բայց Իտա-
լացի կամաւորաց զնդրը՝ կարի-
պալիի առաջնորդութեամբ, ինչ-
պէս նաեւ Սարիթոկայի զօրքը սխա-
լի եւ տղուէն քաջութեան բազում
ապացոյցներ տուին:

(Շարունակելի)

ԻՆՔԱՎԱՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ
ՀԱՄԻՍԱՄԱՌԹԻՒՆ

Մասնաւոր ուշով մը պէտք է կար-
գալ յունիս 12 թուականը ժողովն
քաշուած հոռապիւր, որ քանի մը
հակերձ տեղեկութիւններով կ'ովա-
սի հայկական ջարդերուն աղիւսարդ
պատկերը կը ներկայացնէ: Կոտո-
րածին աշխարհագրական մակերեսը
կը սարածուի հիմա ամէն հայա-
բնակ քաղաքներուն: Ինչ իսկ թիւ-
լիւի մէջ, ուր հայ բնակչութիւն
մեծամասնութիւն կը կազմէ,
կառավարութիւնը նախատեսելով թէ
մասնաւոր գործը ուրիշ տեղերու պէս
զիւրութեամբ չպիտի կատարուէր,
զօրքէն հազարէ մը չափ արհես-
տին վաղ մարտապայմաններ բերել տը-
ւաւ, որոք քանի մը շարակ ա-
ռաջ քաղքին ամէն կողմը պտտե-
ցան կայսերական աղօթիկը երգե-
լով եւ իրենց հաւատարմական զգա-
ցունները յայտնեցին կառավարչա-
պետի պայտին տուել:

Հիմա ուր սեւահայերու (օճա-
գործութեան վարձ խաճաճութիւն) եւ
թաթար հրոսայեաները օտարկանապի-
տին հրամանատարութեան տակ զի-
նազարթութիւն կընեն, եւ կը պատ-
րաստուին խողովակելու Հայերը, ու
րոնց զէնքերը նախապէս ձեռքներէն
ժողովուրդ պիտի փութայ կառավա-
րութիւնը:

Ասոր կըսեն ինքնակալութեան ու
համարամտութեան դաշնակցութիւն:

Այս արեւմաբոյր զէպերու գըլ-
խաւոր թելադրիչներէն մին, թաթար
Աղայրէֆը, Քապի լրագրի սնորհը,
բացէ ի բաց Ռուսերու համակիր ցոյց
կուտայ իր ցիւղը:

Մտերս կալական գիւտ մը ըրած
է իր ճամբորդութեան միջոցին ի
Բեղերսպուրկ, ուր դառած էր տե-
ղեկութիւններ հաւաքելու կայքին
իշխանէն, ինչպէս Ապալու- Համիտի
պատեւիրակները գաւառ մեկնելէ ա-
ռաջ իրենց տիրոջ հրամանները կըս-
տանան երկարքի մէջ: Յիշեալ պի-
տը կը փութայ հաղորդել իր բնիկ-
ցաններուն Յունիս թուական իր
թերթովը, որպէս թէ՛ ամէն «Ճշմարիտ
Ռուսերէն» օրոնք ոչ մոլեռանդ էին,
ոչ ալ զիւսնակալ, եղբայրացի, բն-
գունեկութիւն գաւառ քաղաք տեղե-
րը:

Որովհետեւ համադրութեան նորոյ-
թի այս ժամանակներուն մէջ ամէն
զգացումը համար գիտական երեւոյթ
ունեցող քաղաքութիւն մը հնարել
պէտք է, Աղայրէֆն ալ կը մտածէ
որ այս յարամբձութիւնը մահմե-

տական թափարին ու զրկանանայ
Ռուսին միջև ուրիշ եւ ոչ բանով
մը կրնայ մեկնուիլ եթէ ոչ զեղակ-
ցութեան կապով մը : Եւ իրօք
չատ մը զարկուի միջոցին , ձիւ-
կիցխանէն ստգին , թափար տրա-
պանութիւնը միշտ կար սուտական
հողին վրայ : Կեսուտար երկու պե-
ղեր ի հարկէ խառնուած ու իրա-
րու հետ խնամադրած են , եւ ահա
այս պատճառաւ է որ ուսւ բարձ-
րագոյն ազնուականութեան պատկա-
նող շատ մը ընտանիքներու մէջ
բացորոշ կիւրճէի թափարական ծա-
գումը նշանը : Անիրաւ են հետե-
ւորար այն թերուս հայրենասէրնե-
րը , որոնք Ռուսաց պատմութեան
մէջ երեւան եկող ամէն ծախողու-
ւածներու պատճառ թափար ցեղը
կը բռնեն : « Երբ ուղղափառ ուսւ մը ,
կըսէ Արդայիէք , թափար մը կը հան-
դիսի , արեւան ծային է որ այն ա-
սան խօսիլ կ'սկսի , նա կը նախանգէ
միւս ամէնը , ուստ ակամայ կ'անգ
կ'անէ իր անձնով եղբոր հանգէպ .
անոր գիմագծերը ճանչելու կաշխատի
ինչպէս պիտի ընէր համակերիլ պատկերի
մը պիտոց , եւ հոն կը գտնէ բնակապ-
մական , ինչպէս նաեւ սոհմակցական
ծիրեր : Սակայն վաղեմի անհատա-
ցողութիւն մը կար Ռուսներու
ու թափարներու միջեւ : Այդ ալ
պիտի անհետանայ վարանմով ճաշ-
քով փոխարքային օրով : Ռուսերը
կ'անգիտէին իրենց թափար ազգական-
ներուն դժգոհութիւնը , իսկ ասոնք
ալ , կ'ըսէ Արդայիէք , պէտք է կը-
րեն ասոր պատիւը , որովհետեւ չգի-
տէին իրենց արտաւերջմը լոյսի բ-
նիկ տալ : Մենք թրքական մահ-
մեծականներու այսպէս ստեղծուած
ենք , ինչ որ այլուր պակասու-
թիւն մը կը նկատուի , մեր մէջ
ստեղծութեան համահաստար
ըրեպուի : Եւ ոչ մի ժո-
ղովորդ այնքան փառաբանապէս
գնահատած չէ լուսթիւնը (չգանգա-
տիր) : մեր գաղափարակութեան զը-
խառն գաւառութիւնն է այս , ա-
ռաջին խրատը զոր կընդունէինք մեր
ճնոդներէն : Բոլոր բանաստեղծները ,
մեր գիտելները , մեր գրագէտները
կը փառաբանեն լուսթիւնը իբր զար-
դը երթաւարդութեան ու խոստ-
աութեան նշանը ծերերուն » :

Լուսթիւնը այլեւս խղում է եւ
համաձայնութիւնը աղի ունեցած է ,
ոչ թէ ռուս ժողովրդեան , այլ զայն
կառավարող եւ իր կորուստին տա-
նող ոճրագործներուն ու համբաւ-
մական տարրերուն միջեւ , զորս
Սուլթանը կը գրգռէ Կ. Պոլսէն եւ
մտապիւր է յօգուտ իրեն վարել ,
ինչպէս էր որ համբաւման կայսե-
րական խնդրութիւնը աշխատակցեր
մոսկովեան ինքնակալին՝ իր մար-
դախոյն արարքներուն մէջ : Ամէն
տեղ ուր որ մահմետականներ կան ,
Չինաստանի , Հնդկաստանի , Ափրիկէի
մէջ , մինչեւ իսկ Ամերիկա ու Ա-
ւստրալիա գաղթող գործաւորներու մէջ
համբաւման քարոզիչներ կը տանին
համբաւմական ու համբաւմական խոստ-
մնաչափ վարդապետութիւնը , եւ երե-
ւոյն մարդուր մտաբերելու իր ը-
րագիւններուն գործածել ամենակա-
նաւոր մարդիկ , ինչպէս է ձեւա-
յետան շէյխը , նորին վեհափա-
ռութեան բանտարկեալն ու թոշա-
կառուն : Վոսփոքի փառաւոր պաշա-
տի մը մէջ , թէեւ զէպքը այն-
պէս բերաւ որ Սուլթանը խաբուէր
նոյն իսկ այդ ձեւակալները կողմէն ,
բայց եւ այնպէս զեռ կը յամար
չարունակել իր ցնորական գաղափա-
րը : Եւրոպիոյ ամենաքրիստոնեայ

վեհապետներն մին , Կիլիսիա Բ. կայս-
րը , նորին վեհափառութեան բարե-
կամն ու պաշտպանը , այդ ճարտ-
մէջ գտնի կը խրատուի , եւ կը ահա-
նենք որ թուրքիոյ մէջ ցոյցաւա-
րական կորովով մը խնամելու : Եւ
անոր պատճառով փառքերուն պաշա-
պանութիւնն ստանձնելն ետքը
Կիլիսիա կայսրը յօգուտ իր երօպեան
քաղաքականութեան նմանօրինակ դերք
մը կը բռնէ նաեւ Մարտի մէջ :

Այսպէս , սպիտակ ծաղիկ , Կարմիր
Սուլթանը ու Պէրիսի կաշխատ
ու ինքաւոր Լոնկոլլընը (միջնադար-
եան գերման դիւցազն) խօսք մէկ
ըրած են , անհեթեթ - թուող բայց
բնական համաձայնութեամբ մը , հա-
մարձակալն չարժուած նպատակու-
րելու ընդդէմ Եւրոպայի միւս մեծ
ու փոքր ազգերուն եւ Կովկասի Հա-
յերու ջարդը , 1894-1895 ի ջարդե-
րուն նման , կը յարակցի աշխար-
հիւ ընդհանուր քաղաքականու-
թեան : Այսօր , ինչպէս նաեւ եր-
կու տարի առաջ , Սուլթանը կըր-
նայ պատասխանել անոր , որ հա-
մարձակէր իրեն հարցում մը ուղ-
ղել իր ոճիւններու մասին , « Այդ
ամէնը կարգադրուած է Ս. Բեգլու-
պուրի կառավարութեան ու մեր մի-
ջեւ » : Զարն ալ նոյնպէս պիտի
ըսէր , « Այդ գործը կարգադրուեցաւ
Կ. Պոլսի կառավարութեան եւ մեր
միջեւ » : Եւ երկուքն ալ պիտի
կրնային աւելցունել , « հաւանու-
թեամբ Գերմանիոյ կայսրը » :
Համալուսթիւն , համաբնականութիւն ,
համարձակութեան , մէկ մէկ վառ-
գաւոր ու վայրագ յիմարութիւններ
որ կը բաղկան ու կը հակառակին
հզօր շահերու ու զգացումներու :

Խաղախան , զեռ Գերմանիոյ գաշ-
նակիցը , այս կէտին վրայ անհա-
մաձայն է իր գաշնակցին , իր դի-
տումները թարգմանելու ու Կիլիսի-
ան երկրի (նախկինում սահմանակից)
մասին եղականակալ կը պաշարա-
կուին գերման զւարակալութեան ,
եւ չը թուի որ Մարտեան խնդ-
րոյն մէջ նա (Խաղախան) յոստի
Պերիսի թեւադրութիւններուն հետե-
ւիլ : չիտեղով Պարսկալի վրայ ,
որ մահմետական պետութիւն մըն է
Ալեքսիոյ ու Թուրքի մէջ երեք
կայսերաց երազը ուժգին զիմաղը-
րութիւն մը պիտի կըն Անգլիոյ կող-
մէն , եթէ խաղախան կարեւոր
մասեր Պարսկաստանի ու Եւրոպիոյ
մէջ , չհակառակին այդ բանին զօ-
րութեամբ մը , զոր կարելի չէ չն-
չին համարել :

Պէտք չէ մոռնալ որ անգլիական
տիրապետութեան ենթակուած են
80,000,000 մահմետականներ Ասիոյ
մէջ , եւ 30,000,000 Ափրիկէի մէջ ,
որոնք սակայն չեն թուիլ Սուլ-
թանին ուզած ձեռովը չարմիլ : Ար-
դէն 1895 ին եւ 1896 ին Սուլթա-
նը պարսկական հնդկաստանի շատ
մը մղկիթներուն մէջ , որովհետեւ
հակակալ կոտորածներով անպատ-
ւած էր խաղախանը , այսօր ալ
համբաւմական համաժողովը , զոր
Համբաւ կը յուսար գումարել Կ. Պոլսի
մէջ գտնէ չպիտի համաձայնէր իր
փառքներուն : Հոն ներկայ գտնու-
ւելու կողմնակիցներուն մեծագոյն մա-
սը պիտի պատկանէր Հնդկաստանի
այն մահմետականներուն , որոնք երեք
քառորդ գարէ ի վեր այնչափ զօ-
րաւոր կերպով ենթարկուած են
Սէրի Ամէտի զաղափարատարածու-
մին [թորակալն] : Սէրիոյ յաջորդ-
ները՝ սեւիլ խաղախանը , բազմա-
թիւ նորադարձներ ունեցան ամբողջ

Հնդկաստանի մէջ , տասը տարուան
միջոցի մը մէջ երեք միլիոնի չափ
մարդ իրենց կողմը չանցան :

Հնդկաստանի մահմետականներէն
ետքը պէտք է ի նկատի առնուի
նաեւ Եւլթի , Հիւսայի ու կեղրոնա-
կան Արաբիոյ մահմետականները : Արդ
այս վերջիններէն անոնք որ Սուլ-
թանին անուանական գերիշխանութիւ-
նը կընդունէին , այսօր կատարեալ ա-
պրատաբարութեան մէջ են : Ասորոց
ու Միջագետքի մէջ գտնուող անոց
եղբայրները պատրաստ են անոնց զը-
նակին հետեւելու : Եւ Եւլթի ցե-
ղերն ալ հաւանականաբար անոնց
պիտի միանան Կ. Պոլսի Սուլթանին
զէմ : Ժամանակը մօտեցած է թերեւ
երբ Մեքքէն , Մեծիւնն եւ խա-
մութեան ամբողջ նոյնական երկի-
րը ենթարկուին միակ իշխանու-
թեանը Մեքքէի մօտ շէրիֆին , որ
ինքզինքը խալիֆ պիտի հրատարա-
կէ , բան մը որուն համար գերազանց
կրօնական պատճառներ ունի : Խալի-
ֆան պէտք է ուղիղ գծով սերած
Ըլլայ Մարգարէն , արք , նորաքանին
ազգաբաններ հասաւասած են որ մեծ
շէրիֆը սերած է մարգարէին թոռն ու
զող Հագանն , մինչդեռ Ապրիլ Հա-
մար նախաշարքերը եղան այնպիսի
սարգիւ , որոնք ճշիւր շաշալ հասե-
ցին իրենց իշխանութեամբը ընդդէմ
Սուլթանի քառասունքին : Եւ Հասան
այնչափ լաւ գրաւ այդ տեսակ
զրապարու ազգեցորդները որ թուր-
քի մէջ չըլլալով զօրաններէն
չեն լաւ առաւ « խաղախան շէրիֆ »
նախաձեռնելը , որ կը խօսուի խա-
լիֆայութեան մասին :

Եւրոպայի ապստամբութիւնը եւ
ճարտական յաղթութիւնները կըս-
տիպեն սաշալ Կ. Պոլսոյ ու Ին-
քսարպուրի , երկու բնականաբար
բնաց անկայուն հեղինակութեան
մնացորդը գործածել իրենց շուրջը
սպիւնեւ ուրաղ կարելի է շատ ա-
ւերակներ , աղէտներ ու մարդկայն
սառապանքներ : Պիտի սրբէնք յու-
սալ սր եթէ ոչ յանուն մարդաբ-
րութեան , զոնէ առ ի շահու , ազա-
տամբ ու քաղաքակրթ պետութիւն-
ները վերջ մը դնէին մոլեռանգու-
թեան ու վարդապետեան այս միա-
բան պոռթկումին : Սակայն այդ պե-
տութիւնները այնչափ ան-
զամներ անհաւատարմ գտնուեցան
իրենց պարտականութեան որ իրա-
ւունք ունենէր տարակուսելու թէ
այս անգամ յոսարին այդպիսի մար-
դախական քայլ մը առնելու : Հեջ
տեւաբար ստուպանքի մէջ գտնուող
հայերուն ուրիշ ճար չպիտի միար
Թերեւս , եթէ ոչ իրենց ամէն զօրու-
թեամբ , անհատական վրեժառու-
թիւններով ու հաւաքական ապրա-
տամբութեամբ մը նպատակը Զարեգի
ու իր անձոնի օժանդակներու կոր-
ծանուէին :

ԲԻՅԵՐ ԳԻՅԱՐ

(ԲՅՈ ԱՐԱՆԻՍ)

ՊԱՇՏՈՆ ԿՈՒՂԷ

Հայերէն եւ Պաշտոնէն թղթակ-
ցութեան կարող , նոյնպէս փրկաներէ-
նի եւ սոքմարակալութեան տեղեակ
երթաւարդ մը պաշտօն կը փոխէ որ
եւ է վաճառատան մը մէջ : Եւրաշխա-
ւորութեամբ :

Մանրամասնութեան եւ պայմանաց
համար դիմել Իրաւագիտ Խմբագրու-
թեան :

ԴԷՊԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Կովկասի մասին Ռեյթրի Գոր-
ծակալութիւնը հետեւեալ հեռա-
գիրը հարդարած է :

Բեգերապուրի 22 յունիս

Եւստուն եւ Երթը հազար ապրա-
տամբեր , Երեւան նահանգի Եւստուն
գաւառին մէջ , չորս հայ գիւղեր կո-
ղապանցին եւ այրեցին ու պաշարեան
Ռեյթրիոստանը , ասոր բնակիչները
յարձակուած եւ մղեցին , յարձակո-
ւերէն հարբւր հոգիի չափ սպաննե-
լով :

Հետեւի զօրաց ջոկատ մը եւ խա-
ղախանի որոնք Խոլանդեան գիւղին
մէջ կը մնային , նոյնպէս եւ մղեցին
ապստամբները , ասոր անպիտան կո-
րուստ պատճառներով եւ բանտարկե-
լով անոնց 870 հոգի , բաւական
զէնք եւ սեւ զօրակ մը գրաւելով :
Ապստամբներու պետերը ու մօլանե-
րը սպանուեցան :

Գաղախան նաեւ խաղախան յայ-
տարարութիւններ հրաւիրող Սիւնի
եւ Երթի միւս իշխանները միաւորու-
կրօնական կախ մը միասին մղելու
համար : Գրգուրը կը տարածուի Ե-
րեւան նահանգի միւս գաւառներն ալ :

Եւստ մը հայ գիւղերու բնակիչները
թուով 7000 հոգի , պաշարուած են :
Բնագրաւման տեղը ունեցան , Սուր-
խուրի մէջ , թափարներու ու Գիւր-
տերու եւ զօրաց միջեւ , սրունք ի-
րենց սուրները գործածեցին : Իւզէի
եւ Քէշիլ գիւղերը բոցերու մէջ են ,
Հինգ հազար խաղախ կը սպառուի
Պաշտոնէն :

Նախիջևանի մէջ գործուած խմբ-
ժուրիկանց մասին հանող վերջին
լուրերուն նախկին աղ կողմի հայե-
րը ամեն բանէ զրկուած են : Անոնց
տունները քանդուած եւ այրուած են ,
գոյքերն ու տարի տրուած : անա-
ստունին քուած , հունձքերն աւեր-
ւած կամ լքուած : Եւրոպայի եւ
վարդապետները կողոպտուած : Եւ ին :

Բոլոնիոյ գլխաւոր քաղաքնե-
րէն Լոմի մէջ անցեալ երեք-
շաբթի օրուրէն սկսեալ մինչեւ
ուրախ օր պատահած դէպքերը
հետեւեալ տողերու մէջ կը ջա-
նանք ամփոփել :

Լոմի կառավարութիւնը արածած էր
18 ին պատահած խոռվութեանց քը-
րիստոնեայ զոհերը թաղել , բայց այս
արտոնութիւնը չէր ստուած հրեան
զոհերուն համար : Ոստիկանութիւնը
գիւղերը գաղտնի կերպով թաղել տը-
ւած էր հրեայ մեծերները : Այս վար-
մունքէն խոռվեցան ընկերակալակա-
նները : Երեքշաբթի օր հակակառա-
վարական մեծ ցոյց տեղի ունեցաւ
եւ այս ատիւ 128 մարդիկ մեռան
կամ վիրաւորուեցան խաղախներու
եւ տրակոններու ձեռքով : Ասոր հե-
տեւանքով հինգշաբթի իրիկունս եւ
ուրախ օրուրէն արեւնիկութեան
ները տեղի ունեցան : Հինգշաբթի ր-
իկունս գործաւորները խաղախ մը
բռնեցին եւ իր սուրով կոկորդը կըտ-
րեցին : Ժամը 10 ին կառավարութեան
ալգոյի մեծ միջնաւորը կործանուե-
ցաւ : քանի մը մարդիկ ներս մտած
կոտորած ու հրդեհած էին : Այդ քա-
նի մը մարդը հոնկէ ելլելով ուրիշ
միջնաւորներու ալ նոյնը ընել ըս :

կամ էին : Զին ձգեր որ ջրհանկիր-
ները հրդեհներ մարէին :

Ուրախ օր կատարութեան զէջ
ատենութիւնը այնչափ հասած էր որ
աղաքներ կարծիր գրոշակները գրկած
մեռնելու եւ ազատ ըլլալու համար
կերպնուին : Մտոյէի հրապարակին
վրայ հրեայ աղջիկ մը անտուկի մը
վրայ բարձրացաւ եւ կշտամբական
բաժնաւորութեան սկսաւ զէպի մողո-
վութիւնը : Անմիջապէս զօրքերը երեւան
եւան ու կրակ ըրին : Դեռառի աղջի-
կը ինկաւ ծանրապէս վերադարձած :

Անմիջապէս ուրիշ աղջիկ մը փու-
թաց նոյն անտուկին վրայ ելլել եւ
չարունակել ընդհատուած ատենախո-
սութիւնը : Փոքրիկ մանչ մը որ
գաւազանի հարուածով փողոցին
լայտեղը կը կտորէր, գինուօրներու
կողմէ գնդակ յնդուները եւ ինկաւ
պոռալով «անկցի՛ր բռնութիւնը» :

Գործաւորները անցնող գիւղացի-
ներու կողքերով եւ գործարաններու
սայլակներով պատնէշներ կանգնեցին :
Շատ մը փողոցներու մէջ քարա-
յատակներու քարերը հանեցին եւ
գինուօրներուն զէմ իբր գնդակ գոր-
ծածեցին : Բազմաթիւ հետեւակ, խա-
զախ եւ արակոն գինուօրներ հասան
Հեծեալ գինուօրները յարձակու-
մի սկսան, բայց երկաթեայ թելեր քա-
շուած ըլլալով փողոցները անոնց ձիւրը
կիրնային : Ամբարը չըջնալի հարուած-
ներ կարճակէր խաղախներուն եւ
արակոններուն զէմ, որոնք եւս կը-
րակով կը պատասխանէին : Հետեւակ
զօրքը փողոցներու անկիւնը դիրք
բռնելով, ամէն կողմ կրակ կընէր եւ
պատնէշներուն կը մօտենար սողալով
եւ յարձակմամբ զանոնք կը վերցնէր :

Ամբարը կը փախչէր հարկաւոր
մեռնալիներ եւ վերաւորներ ձգելով :
Սկսեցին վերնայարկերէն եւ տա-
նիքներէն կրակ ընել : Զինուօրները
ստեններուն վրայ կը յարձակէին, յար-
կերը կը բարձրանային եւ կը կտո-
րէին բոլոր բնակիչները : Դիմադրու-
թիւնը կաւեւար մահաւանդ : Հրէից
թաղերուն մէջ, Զինուօրները նմանը
չտեսնուած անգթութիւններ ի գործ
դրին : Քիչ յետոյ փողոցները պա-
տերազմի դաշտի մը սոսկալի տեսա-
րանը կը ներկայացնէին : մեռնալիներ,
հոգի քաշալոցներ եւ վերաւորներ տա-
րածուած էին պղծոտային վրայ :
Սարսափ լուսթիւն մը կը տրեւր,
որ միայն կը խանգարուէր վերաւորնե-
րու հռիւրէնէն ու ճվոցէն : Շատ մը
ստեններու պատուհանները անկողին-
ներով, տախտակներով եւ նստարան-
ներով գոցուած էին : Ժամանակ
ժամանակ հատ հատ հրացանի ձայնը
կը լսուէին, որոնց կը հետեւէին միա-
նուագ հրացանաձգութիւններ, յետոյ
լուսթիւնը կրկին կը տրեւր :

Վերջապէս յաղթանակը բռնակալու-
թեան մնացած էր առ այժմ :

ՕՏԵՍԱԿԻ վերջին գէպերը
աւելի յատկանշական են ուռու
ծովային զինուորներու ապստամբ-
ութեամբը : Զանաւը հոս ամ-
փոփել հեռագիրներու ցարդ-
մեղ բերած տեղեկութիւններու
կարեւորները :

«Քնեաղ Բօթէմբին» անուն
պատերազմական նաւը յունիս 14
ին իրիկունը Սէվաստաօլէն Օ-
տեստ հասաւ երկու թօրթիւէօր-
ներու ընկերակցութեամբ : Լուր
տարածուեցաւ քաղաքին մէջ
թէ «Քնեաղ Բօթէմբին» սպա-

ները սպաննուած են նաւազ-
ներէն, որոնք այդ կերպով
վրէժը առած էին այն նա-
ւազին որ ի գիմաց իր բո-
լոր ընկերներուն տրտունջ յայտ-
նած էր կերակուրներու գէշ
ըլլալուն պատճառաւ եւ որ ըս-
պաննուած էր սպայէ մը :

Նաւազները իրենց մեռած
ընկերներէն դիակը նաւահանգիս-
տին քարերուն վրայ տարածե-
ցին : Հազարաւոր մարդիկ հա-
ւաքուեցան դիակին առջեւ :
Անոր գլխուն կողմը սա ար-
ձանագրութիւնը կը տեսնուէր.
«Սէվալուգ նաւազը մեռած է
ճշմարտութեան համար» :

Այժմ գործները նաւազներուն
կերակուր հայթայթեցին. ամ-
բարը անդադար դրամ կը նե-
տէր պնակի մը մէջ մեռեա-
լը թաղելու ծախքին համար :
Նաւազները նպատակ ունէին անոր
յուզարկաւորութիւնը հանգիստ-
աւր ընելու :

Կառավարութիւնը մերժեց եւ
ամբար մըրացած նաւազներուն,
սկսաւ յարձակիլ ստորկաններու
եւ ցամաքային զօրաց վրայ :
Կրակի տուրն նաւահանգիստի
վարչութեան շէնքերը, կործանե-
ցին ուռու նաւային հին ըն-
կերութեան երեք նաւերը հըր-
դեհելով : Վերանկերներուն ար-
գելք ելաւ հրդեհը մարելու :
Նիքօլայէվէ եկած նաւի մը նա-
ւազներն ալ ընկերացան «Բը-
նեալ Բաթէմբին» նաւազնե-
րուն : Ամբողջ գիշերը հրացա-
նաձգութիւն տեղի ունեցաւ :
Կը լսուէ թէ հիւպատոսները ի-
րենց կառավարութիւններէն
պատերազմական նաւեր ուղարկե-
ցան Պաշարման վիճակ յայտարարուե-
ցաւ :

Փոխ-ծովակալ Քրիկէր քա-
նի մը նաւերով Սէվաստաօլէն
ճամբայ ելած է՝ ապստամբնե-
րը եթէ չհպատակին՝ անոնց
նաւը ընկղմելու հրամանաւ :
Կ'ըսուի նաեւ թէ Սէվաստա-
օլէն մեկնող նաւերու նաւազ-
ներն ալ ըմբոստութեան նը-
շանքեր տալ սկսած են եւ հա-
ւանական է որ միանան միւս-
ներուն :

Օտեսայէ 16 ին հեռագիր մը
կիմացնէ թէ նաւահանգիստի
մթերանոցները կայրին. ժողո-
վուրդը ապրանքները կը փո-
խադրէ : Մնասը քանի մը մի-
լիոններու կը հասնի. քաղաքը
խիտ ծուխերու մէջ ծածկուած
է : Վերաւորներով հիւանդանոց-
ները լեցուած են : Խանութ-
ները գոցուած են : Ղլխաւոր
փողոցները զինուորներով պա-
շարուած են : Շատ բնակիչներ
քաղաքէն կը հեռանան :

ՊԱԼԹԻԿԻ նաւահանգիստներուն
ծովային զօրքերն ալ սկսած են

ապստամբիլ : Լիպաւօի նաւազնե-
րը ապստամբած են եւ զինարա-
նին դուռը կտորելով, հրացան-
ները խլած եւ կրակած են ծո-
վային սպաներու տուները :
Քուօնշլիտտի մէջ նաեւ ծովա-
յին զօրքը ապստամբած է կը-
ըսուի, եւ այս պատճառաւ Բէթէր-
հովի պալատին պաշտպանութեան
ուժը աւելցուցած է :

Թ Ղ Թ Ա Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ռուստուգ 1905 Յունիս 15

Ռուստուգի հայութեան քանի մը
տարիներէ ի վեր զգացած պէտքը՝
ի մասին Աղջկանց վարժարանի եւ
մանկապարտէզի մը շէնքին, վերջա-
պէս գործադրուած կը գտնէ ծրար Սարգիս
Կուլաճեանի մէկ խնամ խնայի
կարգադրութեամբ կառուցանել վար-
ժարան մը միմային իր անձնակա-
նութեամբ խնամուի :

Հիմարիկէք արարողութիւնը կա-
տարուելէն քանի մը օր ետք,
Տեղական Աղջ. Պաշտօնական մար-
միններ շուշացան իրենց կարգին յայտ-
նելու իրենց շնորհակալութիւնն ու
երախտքը ի դիմաց հայ հասարա-
կութեան :

Թաղականութիւնը, Սեմ. Բորիւա-
րին անունը յաւերժացնելու եւ Կու-
լաճեան գերպատանի յիշատակը
անմահացնելու կրտաւորութեամբ կա-
ռուցուելիք վարժարանը Կուլաճեան
կուշկու որքան զրահանգիստական
նոյնքան եւ աւելի անփափկանկատ
որոշումը առած է, բան մը որ
թերեւս կրնար վնասան բարերարին
համեստութիւնը վերաւորել քանի որ
սա վարժարանին համար տարեկան
մէկ երկու հարիւր ոսկի եկամուտ
բերող կալուածներ չէ յաւակցու-
ցած ճակատին. ըսեալք արդեօք ի՞նչ
մեր թաղականութիւնը ինչ որ
վերջը պիտի ընէ՞ր առաջ ըրած է :

Գաւթ. Հոգաբարձութիւնը սակայն
գիտած է ժամանակի ոգւոյն հա-
մաճայն վարուել՝ Մեսրոպեան Արա-
կան վարժարանի Սրահին մէջ, ամ-
սոյս 12-ին, կերակի օր, փառաւոր
ճաշկերոյթ մը տալով ի պատիւ
բարերարին, որ իր կարգին չէ ու-
շացած շնորհակալութիւն յայտնել
հրաւիրու 30-ի մօտ ներկայ պատուա-
ւոր ազգայնաց :

ԽԱՐՈ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄԱԽԵՆ

Վարի քաղաքի՞ն գիւղ
Թիւէս՝ երկու տարի առաջ Յա-
րութիւն Պոլսեան Ամբիկա գտնու-
ւելով գործարանի մը մէջ իր երեք
մասները կը կորսնցնէ. ուստի կը
ստիպուի հայրենիք վերադառնալ :
Շատ չարչարանքներէ յետոյ կը յա-
ջողի երկիր հասնիլ :

Երեւալը ժամանակ մը ի վեր գիւ-
ղին մէջ մանիֆաթուրի գործով
կը զբաղէր, բաւական ճոխ խանութ
մը շտկած ըլլալով : Մայիս 26 ին
իրիկունը ժամը 2 ի միջոցին 89
քիւրտեր գինուած կուգան խանու-
թը կը մտնեն ու կը սկսին ապ-
րանքները կապոց ընել, եւ 250 ոս-
կի արժողութեամբ ապրանք եւ 200

ոսկի մօրհակ եւ ստակ կանոնն
կերթան : Բոլոր գիւղացիք կը ահա-
նեն աւազակներուն բրածը, բայց
չեն համարձակիր ձայն հանելու իսկ,
Քիւրտերը իրենց աւարին հետ կը
տանին նաեւ Նշան Սարիսոգոյեան
երկասարարը մինչեւ լուր : Կիւ-
ղացիք գանի ազատելու համար փր-
կանք կը վճարեն 15 ոսկի : Բոլոր
գիւղը ահա ու սարսափի մէջ է :

Կառավարութիւնը զօրքեր կը ժո-
ղովէ, բայց ասոնք գինուօրութեան
չեն երթար, այլ կերթան հայե-
րուն ապրանքները կողոպտելու ծե-
ծելով եւ սպաննելով : Ամբողջ այս
կողմերու հայ հասարակութիւնը շատ
նեղ վիճակի մէջ է :

Ե՛րբ պիտի գայ այն երջանիկ օ-
րը, յորում ամէն պարկեշտ մարդ
կարող ըլլայ իր պատուոյն, ապ-
րանքին ու կեանքին տէրն ըլլալ
Ս. Կ. :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՂԻՍԷՆ

Անցեալ ամսոյ մէջ Վառնայի
ստորկանութեան հրատարակած
մէկ ծանուցումը թէ՛ ստարա-
հպատակ եղողներ եթէ իրենց
հպատակութիւնը հաստատող
անցագիր կամ վաւերագիր չու-
նենան ի ձեռին երկրէն պիտի
արտաքսուին, մեծ շփոթութեան
մէջ ձգած է մեր գաղթական
ազգայինները : Այս մասին մեր
կատարած գիմումներէն եւ հարց
ու փորձերէն սա համոզման հա-
սած ենք թէ, Պուլկար կառավա-
րութիւնը երբեք տրամադիր չէ
պտտուաւոր կերպով գործով մը
զբաղող թրքահպատակ Հայերը
նեղելու : Եւստի սլ որ որոշ
զբաղում մը եւ ձեռքը գէթ
«համիտիէ» կոչուած թրքական
թեւքիլէն ունի կրնայ առանց
մատանջութեան իր գործին
նայիլ :

—Նոյնպէս վերջին անգամ
քաղաքապետութեան կողմէ՝ 18
էն 25 տարեկան երիտասարդնե-
րու համար եղած ծանուցումը
պէտք չէ մտահոգութիւն պատ-
ճառէ մեր երիտասարդներուն
երբ ասոնք ի ձեռին ունին գո-
նէ Համիտիէ մը, զոր առաջով
քաղաքապետութեան կրնան ցոյց
տալ իբր ապացոյց իրենց թըր-
քահպատակութեան : այդ բաւա-
կան պիտի ըլլայ զիրենք զին-
ւորական տետրակին մէջ չար-
ձանագրելու : Երբեք Վառնա-
յի զինուորական շրջանակին հը-
րամանատարութեան կողմէ թա-
ղապետութեանց ուղղուած պաշ-
տօնագիր մը պատուիրած է որ
ցանկի մէջ չանցնեն այն օտա-
րահպատակները որոնք իրենց
հպատակութիւնը հաստատող ան-
ցագիր մը կամ պաշտօնական
Պիլէք մը կը ներկայացնեն : Հե-
տեւարար թուրք հիւպատոսարա-
նին տասնական փր. տալով «իգա-
մէթ թէզզէրէսի» առնելը մենք
աւելորդ կը կարծենք :

Սակայն որոնք որ Համիտիէ

չունին պէտք է անպատճառ քանի մը ամսուան մէջ բերել տան իրենց ծննդախոյրէն, եթէ ոչ զինուորական ծառայութեան կենթարկուին յառաջիկայ տարուայ մէջ :

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տօպրիշի Ազգ. վարժարանի ձեռնարկներու վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ ամսոյս 29 ին նոյն վարժարանի սրահին մէջ :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐԳԻԱ

Արապիտան ըսեանընտան տալը եէնի հաճախութեամբ Եօգ տըր : Սթանպուլըն թիւրք մէնպաւարընտան կէզէն սէօզլէրէ կէօրէ, կէօնա Սանաա Երազլարտան կէրի ալընմը : Պու սէօզլէն ասլու էսսաը օլմաւալը տըր :

Տիկէր պիր հաւատիսէ պինաէն, Արապ ըսեան րէյիսլէրի վէ թիւրք հիւքիւմէթի պէյնիստէ մոխապէրէ վէ միւզէքէրէ պաշլամը : Ֆազաթ պու մուխապէրէնին (էկէր սահի՜ իսէ պիլէ) թիւրքլէր իչիւն ֆախէլի պիր նէթիւմէ հասըլ իթմէյէնէկի աչիքնար տըր : զիրա Արապլարըն իթթիսազ իթթիլէրի մագսէտ թիւրք տէվլէթինին մահվիլէթի օլմազլէ՜ թարաֆէյնտէն պիրի գաթիլիւմիտ օլմատըզմա ուզլաշմագ միւմքին օլմազ զաննընտալը :

Տ Ա Խ Ի Լ Ի Է

Թիւրք վէ Պուկար հիւքիւմէթլէրի պէյնիստէ սինօր մէսէլէսինի հալլ իթմէք վէ պաղը գախտէլէր գօյմագ մագսէտի իլէ, թիւրք սինօր միւքէթիլի Համտի բաշա Սօֆիայա կէլմիշ օլուպ, պուկար հիւքիւմէթի իլէ միւզէքէրէյէ պաշլամըլար ըտը ֆազաթ Սօֆիայան էվլէթի կիւն պիւտիլիլիլի իւզրէ՜ Հաւտի բաշա՜ Պուկարլարըն միւշքիւլմ չըգարտըլարը սէպէպլէ՜ միւզէքէրէի քէսուպ, եէնի թալիմաթ ալմազ իչիւն Սքիւպ թարիլի իլէ Սթանպուլա կիթմիշ վէ պու սէպէպլէ կէօնա՜ Պուկարլար միւշքիւլմ չըգարտըլարընտան բէշիման օլմուշլար :

—Տիւն ագշամ պիր բուս թօրթիլէօրիւ չէհրիմիլ իլիմանընա եէթիշտի պու վարօր իքի սաը վարօրլարը արամագտա ըմը :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Է

Միւսաէնա իչիւն միւզէքէրաթ Օգոտոտտան էվլէլ պաշլամալաճագ տըր : Պու խուսուտտա բուս հիւքիւմէթինին էֆքիւսըր նաղըրլարտան պիրինին աթիւմէքի պէյանաթը իլէ իյզհա՜ օլընապիլի :

«Մանչուրիտա եագընտա վուգա պուլաճագ գաթիկտան էվլէլ ճիտտի պիր սուլ՜ օլմալաճագ տըր : Լինէվիշ մաղուպ տախի օլտա պիլ Մանչուրիտան վէ Բօրթ Ութուրտան վէ Խարպին չրմէնտըֆէրինտէն վազ կէչէրիզ, թազմինաթը հարպիլէ էօտէրիզ, ֆազաթ Սախալինի վէ Վլատիվօթըր թէրք իտէմէյիլ :

«Վլատիվօթըր էլ վուրմագ բուսիայա էլ վուրմագ տըր : Էկէր ճաթօն պու գալէնին երգըլմասընը վէ պիլիմ տօնանմանըն պահըր մուհիտտէն տըշարը չըգմասընը իտտաա իտէր իսէ, պօշրէնա գէվլէկիլիլէ վագըթ զայպ իտիլիշ օլմաճագ տըր :

«Լինէվիշ մաղուպ օլմասընտա Սիպէրիա սինօրնա գատար կէրի չէքիլէնէք տիր, Վլատիվօթըր քէնտիսինէ ալիտ մէնպալարտան պէսլէնէպիլէնէք տիր : չէհր պիր սէնէտէն զիյառէ տիւշմանա տալանապիլի : պու միւտտէթ զարֆրնտա պիլ սինօրա պիր միլիտն ասքէր թօրլալապիլիլիլիլ : Օ՜ հալտէ զայրը միւսթէմէլէրաթ մուհարէպէսի միլլէթ մուհարէպէսինէ թէպտիլ օլմուշ օլուր : Պիլէ նէ ասքէր էյսիլէնէք, նէտէ բարա :

Էլեկէվմ մէմուրիլէթտէ օլան բուս նաղըրըն պու պէյանաթը Բէթէրպուրիլըն եիւքէք տաիլէրինտէ հիւքիւմէն էֆքիւսըրըն ալինէսի առտ օլընապիլի :

Ճաթօնա կէլէրէք, քէնտի թալէպլէրինի տահա մէյտանա՜ վէրմէքսիլին, տիյօր քի՜ Բուս մուրախասլար եալընըլ ճաթօնըն թէքիլիլէրինի աշլամագ վէ անլէրի Բէթէրպուրիկա պիլտիրմէք մէմուրիլէթի իլէ կէլմէմէլի տիրլէր, իլա օնշար հէր գուզվէթ վէ սէլահիլէթէ հալիլ օլմալը տըրլար :

—Պիր թէլէկրաֆա պինաէն միւթարէքէ իչիւն ժէնէրալ Լիւնէվիշ վէ մարէշալ Օեամա պէյնիստէ մուխապէրաթ պաշլամըլ (պօշլաֆ) :

Չար պիր իւքազլէ Բէթէրպուրիկ, Մօսկուա, Գիլէվ վէ Վարշաւա վիլայէթլէրին րէտիլէրիլի պայիագ ալթընա տալէթ իտէյօր :

—Ճաթօնըն բրօքէսիւթ վէ գօնթիլթիւսին բարթիլանլարը ալըր գօնթէրանլար եաթուար մուհարէպէ ֆիթուհաթլարընտան թէմամը իլէ իսթիֆատէ իթմէք իչիւն գարալար վէրմիշլէր տիր, եանի Բուսիտան արազի վէ թազմինաթ ալմագ :

տան մաստա, Գօրէա վէ Մանչուրիա մէսէլէլէրինի գաթի սուրէթտէ հալլ իթմէք իլթիլապընը հիւքիւմէթէ պիլտիրմիշլէր :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԱՐ

Օտեսա 20 յունիս

Շէհիրտէ ասալիշ իպգա օլընտը :

Գիլէնէվ 20 յունիս

Օտեստան պուրալա գաշմըլ օլան էհալինին չօզլուլը սէպէպլէ օթէլլէր տօլմուշ տըր : Թաթիլ իտէն իչէլէր չէհրին մէքքէլինտէ թօլլանուպ նիւմալիլ իթմէք իսթէտիլէր իսէտէ, հիւքիւմէթ անլէրի տաղըթտը : Եէնի պիր գարըշըլըզ չըգմաճագ իչիւն ժանտարմա վէ ասքէրլէր թէթիկտէ պուլընըյօրլար :

Բէթէրպուրիկ 20 յունիս

Վլատիկաթիկտան 17 թարիլիլէ պիլտիրիլիլինէ պինաէն, Չէլէն գապիլէսինտէն պիր պէօլիլ չէթա տաղարտան էնէրէք, Թիֆլիս գազասընըն Թաւշիցա քէօլիլիլ եաղմալա վէրմիշլէր վէ 300 պէկիր կէթիլըրմիւշլէր ֆազաթ ասքէր եէթիլչուպ չէթալը տաղըթմըլ Չէլէնլէրտէն 19 էօլիլ տիւշմիւշ, եալէլիլէրին մըգտարը պիլինմէյօր :

Պիր շալէայա պինաէն, մէնէրալ Բօտիկէր հարպիլէ նաղըրըն ասալ օլընմըլ տըր :

Բէթէրպուրիկ 20 յունիս

Պու կիւն 8000 իշէլէր թաթիլի մէշուլիլէթ իթթիլէր վէ միւսալէհա թալէպ իտէյօրլար :

Օտեսա 20 յունիս

«Կէօրկի Բօրէիտոնաչէվ» նամղըրլընըն գօմանտանը վէ զապիլէրի եէթիլուպ մէսլէքլէրինէ կէչիլիլէր, Ըսեան իտէն Գնալ Բօքմիլիլ զըրհըլը արա, մագ իչիւն կէօնտէրիլմիշ օլան թօրթիլէօր մէզքիւր զըրհըլը պուլմագսըլըն կէրի տէօնտիլ :

Հիւքիւմէթ իլաննամէլէր նէշրի իլէ էհալիլի թէսքին իթմէքտէ վէ հէրքէսին իչիլէտէվմ իթմէսինի նասահաթ էլլէմէքտէ տիր : Չըրհըլըրըն իլիմանտա պուլընմալարը էհալիլէ վէ չէհրէ հիլ պիր թէհիլէք իրա իթմէզ օլտըլընը հիւքիւմէթ իլան իթտի :

Բէթէրպուրիկ 20 յունիս

«Գնիալ Բօթէմիլի» նամ ասը զըրհըլը Գէօտէնէլէք եէթիլմիշ իսքէլէնին Ուլահ գօմանտանը մէզքիւր զըրհըլը չըգմասընտա, թալիլէլէր մէքուլթ (ուտեստ) իսթէմիշլէր : Բուսէն հիւքիւմէթի վէրմէմիշ :

Պուգրէշ 20 յունիս

«Գնիալ Բօթէմիլի» բուս զըրհըլը :

լըր վէ 257 նօմէրօլը թօրթիլէօն ալան Գէօտէնէլէք իլիմանտա գարըլ կէլուպ, սու վէ քէօմիւր իսթէտիլէր : իլիմանըն գօմանտանը պու թալէպիլէտա իթտի : պուսուս իւզէրինէ մէզքիւր բուս զըրհըլը իլիմանըն իչէրսինէ կիրմէք թէհըրիւպէսինտէ պուլընտը իսէտէ՜ օրատա պուլընան էլիլապէր նամմուսէն գրուալէօրիւն աթէլ իթմէսի իւզէրինէ կէրի չէքիլտի : իքի սաը վարօրլար Գէօտէնէ սուլարընտան չէքիլուպ կիտէնէքլէր : Պու վազալը Բուսիա հիւքիւմէթի Պուգրէշտէքի բուս էլիլսինէ իլապար իթտի :

Պէրլին 20 յունիս

Ֆրանսա վէ Ալմանիա պէյնիստէ գօնթէրան իչիւն հասըլ օլան միւշքիլմ իսթ օլընմըլ սալըլըր : իքի տէվլէթ միւնասիպտըր տիւզէլմիշ տիր :

—Գապաի նամ բուս հարպ սէֆիլէսի Բլաթօնիտաքի կիրիտիլ սալարընը թօրա թուլտու, զիրա պուլար Բուս ասքէրլէրի իւզէրինէ սիլահ աթմըլար :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌԱՆԱ Թունիս 22

ՋԱՌԻԷ

Վալիօն	54-60 լիպ.	8.60 / 11.30
Արապա	52-62 լիպ.	9. / 11.60
ԱՐԱՎ.		
Վալիօն 100 քիլօ հին		11. / 11. 20
Արապա 42-45 լիպ.		6.60 / 6. 80
ԵՈՒԼԱՖ արապա 33/36 լիպ.		5.20/5.70
Վալիօն 100 քիլօ		9.40/10. 20
ՖԱՍՈՒԼԵԱ 100 քիլօ	եօգ	
ԲԱԲԻՑԱ 100 "		19. / 19. 20
Արապա 100 քիլօ	եօգ	
ՏԱՐԸ արապա հէքթ.	եօգ	
ԳՕԼՕԶ արապա 55-60 լիպ.		11. / 12.80
ՄԻՍԻՐ 57-58 լիպ.		6.40/7.60
" 100 քիլօ		11.20- 11. 90
ՋԱՎՏԱՐ արապա		7.70/ 8.
" 100 քիլօ		10. 80 / 11. 20
Կիւնտէ 15—20 վալիօն վէ		30—40
արապա կէլմէքտէ . վալիօն մուսմէլէսի նաթօլէն 20 ֆր.	արապա մուսմէլէսի նաթօլէն 20.	20

ՍԱՐԲԱՅԻԹԷ

նաթօլէն 20, 20 ֆրանք	
Օսմ. լիւարը 22, 75 ալթուն ֆրանք	
ՊԱՊԱԻԹԷ	
Վարնա ըրացուրնա պագալիլէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալթուն ֆրանք իլէ :	
ԳԱՀԷԷ	1,95/3 10
Շէֆէր նէմգէ	75
Շէֆէր քէմմէլ սանարը	27. 75
Բիրլնձ Ֆիլիպէ չուվալը	եօգ
" ճարոն "	35 .
" Ինկիլիլ "	28. 50
Բիզօթ "	49.
ԿԱԶ Սանարը	11. 60
ՉԷՅԹԻՆ Խաղըքիլօ	85.—1
ԳՈՒՐՈՒ Լիլիլմ	25

Одговорникъ А. Курбетиявъ
печатица П. Глушковъ и О-но—Варна